

Emil Ludwig

NAPOLEON

ZGODOVINSKI ROMAN

SKALA

Kakor hudobnež iz ljudske knjige, resnično, prav tako si izmišlja Lowe nove zlobnosti, ki so brez vsakega smisla, samo da žali jetnika. Ob obletnici Waterlooja priredi tik ob Longwood-u veliko parado. Nekoč povabi cesarja za rojstni dan vladajočega princa k sebi, drugi ga vabi s pristavkom, da ga hoče seznaniti "z lady Londonovo." Če prejme po pošti kakov nov sramotilni spis zoper Napoleona, ga pošlje njegovemu spremstvu; ko pa prispe kip rimskega kralja ki ga je izklesal neki občudovalec, skuša izročitev preprečiti, kajti v kipu bi bil lahko skrit kak dopis.

Jetnikovo pismo vladajočemu princu, v katerem prosi kakih vestí o ženi in otroku, ukrade guverner svojemu gospodu, nekemu dunajskemu raziskovalcu, ki je videl cesarjevega otroka, pa prepove dostop v Longwood. Ali po treh ali štirih služabnikih, pride nasledel s pomočjo usmiljene strežnice in zvestega sluga dečkov koder le v očetove roke, Lowe pa v dolgem poročilu svari svojo vladu pred nevarnostmi, ki jih po vsem videzu ustvarja jetnik.

V početku je smel čuvaj nekajkrat videti cesarja. "Izlijte kavo iz skodelice, je dejal cesar nato; približal se ji je." Lowe si prizadeva že od početka, da bi pospešil cesarjevo smrt. Ko prično njegove moči pojemati, odtegne bolniku zaupnega angleškega zdravnika, ki mu noče izdajati ničesar razen svojih zdravniških poročil. Zdravnika samega pa vtakne pod policijski nadzor. Okoli Longwooda in po vsem otoku razmesti guverner tropo vohunov, ki opazuje vse častnike in tudi drug drugega: tako se splete mreža intrig okrog te male hišice, v kateri je po kotih razobešana druga mreža spletka in ljubosumnosti kakor nekoč v Tuilerijah.

Ta zdravnik, O'Meara, je tretje leto sporočil v London, da se zaradi podnebja, vlažnega stanovanja, nepremičnega življenja in žalitev cesarjeva jetna bolezen resno poslabšuje, "čuditi se je, da se ne razvija hitreje, kar se ja razlagati sa-

mo z energijo, s katero se bolnik bori za svoje zdravje, in pa s telesom, ki ga ni oslabilo nobeno ekscediranje." To poročilo je imel v rokah vnanji minister in očitno tudi vladajoči princ. Dejstvo, da so cesarja navzlic temu pridržali še tri leta na tej skali, namestu da bi ga morebiti prepeljali na Azore, dokazuje slab namen in Lowu je bilo le prelahko ubogati vladu do kraja.

Politična diabolika njegovega srca se vsiljuje v temle stavku nekega njegovega uradnega poročila: "Uredil bom tako, da bo lahko zopet jezdit, sicer ga lahko zadene kap, kar bi nas spravilo v zadrego. Po mojem mnenju je bolje, če umrje za dolgotrajno boleznijo, da bodo naši zdravniki lahko ugotovili za njegovo smrt naraven vzrok."

V prvih časih izda cesar uraden protest, ki je dolg dvanajst tiskanih strani. V njem je strnil vse svoje ugovore in ga je dal kopirati na svilo, da bi ga vtihotapil v Evropo.

V tem tudi izjavlja, da se ne pusti ogovarjati z generalom, ker noče izdati svojega konzulskega in cesarskega položaja. Ki mu ga je z izvolitvijo podelilo ljudstvo. Kot pameten izhod predlaga, da bi si privzel po svojih padlih pobočnikih ali ime Duroc ali Murion, toda Anglija mu odreče to "pravico vladarskih oseb." Guverner mu je skušal celo vrniti črko u v Bonaparta.

Po tem tragično - ironičnem ovinku se po sedmem imenu z osmim vrne k svojemu začetku.

Kmalu pa pride do sporov. V njih zatli še enkrat cesarjeva bojevitost in moč sovraštva, ki jo je v prejšnjih časih komaj izrazil v besedah, kajti takrat je predmete svojega čuvstva kratko malo uničeval. Tudi v Longwoodu imajo svoje signale, dasi ne vidnih, z zastavami. Čim se guverner približa obzidju, hiti cesar v hišo, da po slugi lahko odkloni obisk. Nekoč pa ga guverner preseneti na vrtu in kratko malo zahteva od njega, naj omeji svoje predrago gospodinjstvo. Tedaj izbruhne v cesarju častnik:

"Kako si drznete govoriti o takih podrobnostih! Vi ste čisto navaden ječar! Poveljevali ste samim banditom in dezertjem. Poznam imena vseh angleških generalov, ki so se kedaj odlikovali. O vas ne vem drugega, nego da ste bili Blucherjev pisarniški hlapec in tolovajski poglavar, ki ni imel nikoli časti, poveljevati poštenim vojakom... Ne pošiljajte mi nobene hrane več! Jedel bom z vašimi hrabrimi vojaki od tri in petdesetega, nobeden se ne bo branil deliti svojega obeda s starim vojakom. Lahko sicer razpolagate z mojim življenjem, ne pa z mojim srcem. To je na tej skali še prav tako ponosno, kakor je bilo takrat, ko je bila poslušna mojim poveljem vsa Evropa — Pri svoji surovosti in spretnosti ste sposobni storiti kar koli. Tudi zastrupili bi me, če bi imeli pogum ali če bi prejeli tako povelje!"

Guverner se okrene brez besede, zajaha konja in zdrvi po planjavi. Cesar primerja nato nekdANJI in sedANJI položaj, a ne reče, da bi v nekdANJih časih tega človeka uničil, marveč pravi: "V Tuilerijah bi zardel pri takem prizoru."

Guverner je neprestano na

preži, za vsako malenkost se pogaja s cesarjevimi spremljevalci, njega samega pa ne vidi več. Nekega dne se pojavi zopet v Longwoodu. Cesar ga odslovi, on pa vztraja pri svojem: da se mora na lastne oči preveriti, ali je general še tukaj. Sluga javi svojemu gospodu in guverner čuje jetnika skozi vrata:

"Recite mu, da lahko prinese seboj rabeljsko sekuro, kadar mu je drago. Ali v mojo sobo bo moral stopiti čez moje truplo. Dajte mi pištolo!"

Guverner se je o generalovi navzočnosti prepričal šele po njegovi smrti.

XII

Cesar vstaja čim kesneje; tako je dan krajši. Pozvonil: Marchand vstopi, cesar ga vpraša

po vremenu, obleče svojo suk-njo iz barhanta, rdečo nočno madraško kapo obdrži na glavi — rahla parodija turbana, o katerem je nekoč sanjal.

Hladna voda, obtiranje, — ali kolinske vode ni več. Nato pride O'Meara, zdravnik, z njim lahko govori italijanski; ta mu pripoveduje smešne otoške novice. Včasni ni sladkorja za kavo. Ali je pričakovana ladja s časopisi že tu? Nič. Lahko

se koplje, četudi nekoliko natesnem. Nato naj pride Gourgaudu, narokoval mu bo. Kje sva ostala? Pri piramidah? Pogoli sobi sem in tja, na mizi leži egiptski zemljevid.

Zajtrkuje z Gourgaudom, ki je ravno pri roki. Pogovor o palisadah, ki bi jih bilo zoperstaviti topniškim napadom. Popoldne je na vrsti čtivo, večinoma v spalnici, na stari, preležani zofi z volnenim pregrinjalom. V očetni hiš na otoku je bilo udobneje. Par zvezkov Moniteurja. Če je branje dolgočasno, povesi knjigo; njegov pogled se upre v Isabejevo sliko žene in otroka.

Poleg nje vidi na belo preple-skani polici dva orla iz St.

Clouda, ki nosita sveče, med njima stoji marmorni kip njegovega sina in za obledeli zlati okvir okrog zrcala so zaporedi zataknjene štiri otrokove miniatu- re. Nato neka Josephinina slika, zlata ura iz Rivolija, njena veržica pa je spletena iz zlatih las Marije Luize; pritrjeni sta na tapeto, poleg njiju visi srebrna bijoča ura Velikega Friderika. Skica njegovega življenja, sestavljena v poslednji, majhni spalnici.

Pred obedom toaleta, stara zelena suknja, častna legija, nogavice in čevlji s prepono. Sluge v svojih zlatih pariških livreh, na mizi v zatohlem protu- storu sevrski porcelan s slikami Napoleonovih bitk, stekleni nakrovi, ki jih kronajo orli, svečniki. Cipriani odreže meso za njegovo veličanstvo in ga ceremoniozno postavi predenj. Pogovor je enozložen, na primer o pariških cenah za različne stvari.

Pridite na Svetovidski KARNEVAL
Začeni v sredo 14. julija

!! POLETNA ČISTILNA RAZPRODAJA !!
ODLIČNA PRILOŽNOST ZA VELIKE PRIHRANKE

MOŠKE OBLEKE
prej od \$29.50 do \$52.50
SEDAJ od \$23.50 do \$42.00

ŠPORTNI JOPIČI
prej od \$16.95 do \$27.50
SEDAJ od \$13.56 do \$22.00

ŽAKETI
vseh vrst za 20% bolj poceni.

SPORTNE SRAJCE
SEDAJ po \$2.36

LETNE HLAČE (Slacks)
prej \$4.95
SEDAJ \$3.96

VOLNENI STOFI
na jarde po ZMERNIH CENAH.
zelo primerni za pošiljke v stari kraj.

ZELO POGODNI ODPLAČILNI POGOJI.

BRAZIS BROS. CLOTHES
15602 Waterloo Road 6905-07 Superior Ave. IVanhoe 1-5076

FRANCE GORŠE
AKADEMSKI KIPAR

Izvršuje vsa figuralna dela za cerkveno opremo, kakor tudi načrte za slikana okna in paramente. — Izvršuje tudi portrete v vsakovrstnem materialu, kakor vžgani glini, lesu, bakru ali marmorju.

6630 St. Clair Ave. Cleveland 3, Ohio

NAROČI! - - - BERI - - - ŠIRI!
zanimivi . . . poučni . . . bogati

SLOVENSKI MESEČNIK

KATOLISKI MISIJONI 1954
12 števkil po 44 strani in 8 strani priloge: "MLADI MISIJONAR"
—Skupno 624 strani—

Za U. S. A. in KANADO samo dva dolarja.
"MISIJONSKI ZBORNİK 1954" samo po želji — za en dolar več.

Naročite! Obnovite v Marijinem letu naročnino!
Pišite še danes na naslov:

REV. CHAS. WOLBANG, C. M.
500 East Cheltenham Avenue Philadelphia 44, Pa.

ŽENINI IN NEVESTE!

Naša slovenska unijska tiskarna vam tiska krasna poročna vabila po jako zmerni ceni. Pridite k nam in si izberite vzorec papirja in črk.

Ameriška Domovina
6117 St. Clair Avenue Henderson 1-0628

V blag spomin
PETE OBLETNICE SMRTI NAŠE DRAGE IN NIKDAR POZABNE MATERE
AGNES FALETIČ
ki je umrla dne 10. julija 1949
Mati naša, mati mila, več ne čuje se Vaš glas, pet let je že minilo, odkar ste zapustili nas.
Vaši žalujoči otroci:
JOHN in JOE, sinova
ANNA KOVAČIČ, snaha
Cleveland, Ohio, 12. julija 1954.

NOVICE -- z vsega sveta
NOVICE -- ki jih potrebujete
NOVICE -- ki jih dobite še sveže
NOVICE -- popolnoma nepristranske
NOVICE -- kolikor mogoče originalne
NOVICE -- ki so zanimive

vam vsak dan prinaša v hišo

AMERIŠKA DOMOVINA
Povejte to sosedu, ki še ni naročen nanjo

BRAMBOVČEV TEKMEC — Naloga brambovčev-letalcev je sestreliti sovražna letala. Ameriška letalska sila ima za obrambo pred zračnimi napadi tudi vodljive rakete — Nike jih imenujejo. Slika kaže pilota F-86 Sabrejet letala, ko ogleduje eno izmed omenjenih vodljivih raket.